

**SUOSITUS
AMMATTIKORKEAKOULUJEN
YHTEISISTÄ KOMPETENSSEISTA
JA NIIDEN SOVELTAMISESTA**

2022

SUOSITUS AMMATTIKORKEAKOULUJEN YHTEISISTÄ KOMPETENSSEISTA JA NIIDEN SOVELTAMISESTA

Työryhmän kokoonpano

Pekka Auvinen

Eveliina Asikainen

Anu Hakonen

Päivi Marjanen

Pekka Risku

Saija Silvennoinen

Tammikuu 2022

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Sisällys

Johdanto	4
Suositus ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi	5
Eurooppalainen tutkintojen ja osaamisen viitekehys	9
Kansallinen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys.....	10
Liitteet.....	11

Johdanto

Suomen ammattikorkeakouluissa tutkintojen osaaminen on määritelty koulutuskohtaisina ja yhteisinä kompetensseina. Kompetensseilla tarkoitetaan laajoina osaamiskokonaisuuksina, yksilön tietojen, taitojen ja asenteiden yhdistelminä. Koulutuskohtaiset kompetenssit muodostavat opiskelijan ammatillisen asiantuntijuuden perustan. Yhteiset kompetenssit ovat eri koulutuksille ja tutkinnoille yhteisiä osaamisalueita, jotka luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle.

Tämän ammattikorkeakoulututkintojen yhteisten kompetenssien soveltamissuosituksen tavoitteena on edistää yhteistä näkemystä siitä, miten kansallisessa tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksessä (National Qualifications Framework, NQF) esitettyjä osaamistasokuvauksia sovelletaan opetus-suunnitelmatyössä, osaamisprofiilien laadinnassa ja osaamisen arvioinnissa.

Suosituksen pohjana on käytetty ARENE ry:n vuonna 2010 antamaa suositusta tutkintojen yhteisistä kompetensseista ([Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2010](#)). Keväällä 2021 päätettiin toteuttaa yli 10 vuotta vanhan suosituksen päivitystyö, jota varten nimitettiin eri ammattikorkeakoulujen asiantuntijoista koostuva työryhmä. Päivitystyössä on hyödynnetty eri ammattikorkeakoulujen sovelluksia kansallisesta suosituksesta, ammattikorkeakoulujen koulutuksesta vastaaville johtajille tehtyä kyselyä vuoden 2010 suosituksen muutostarpeista ja vuosina 2019 ja 2020 viisi vuotta aiemmin ammattikorkeakouluista valmistuneilta kerättyä laadullisen työllistymisen palautetta. Suosituksen luonnoksesta pyydettiin palautetta ammattikorkeakoulun koulutuksesta vastaavilta johtajilta, Arenen koulutusvaliokunnalta ja alakohtaisilta ryhmiltä sekä Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry:ltä. Suositusta muokattiin saadun palautteen pohjalta.

Suositus ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi

Suositus **AMK**-tutkintojen yhteisiksi kompetensseiksi

Valmistuva AMK-opiskelija...

OPPIMAAN OPPIMINEN

tunnistaa osaamisensa ja oppimistapojensa vahvuuksia ja kehityskohteita sekä hyödyntää oppimisessaan yhteisöllisyyden ja digitalisaation mahdollisuuksia

TYÖELÄMÄSSÄ TOIMIMINEN

omaa monipuoliset työelämävalmiudet ja osaa toimia alansa työyhteisöissä

EETTISYYS

toimii ammattialan eettisten periaatteiden ja arvojen mukaisesti huomioiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet

KESTÄVÄ KEHITYS

tuntee kestävän kehityksen periaatteet, edistää niiden toteutumista ja toimii vastuullisesti ammattilaisena ja yhteiskunnan jäsenenä.

KANSAINVÄLISYYS JA MONIKULTTUURISUUS

osaa toimia monikulttuurisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä ja verkostoissa.

ENNAKOIVA KEHITTÄMINEN

etsii oman alansa tulevaisuutta ennakoivia ratkaisuja soveltaen alan olemassa olevaa tietoa sekä tutkimus- ja kehittämismenetelmiä

Suositus **YAMK**-tutkintojen yhteisiksi kompetensseiksi

Valmistuva YAMK-opiskelija...

OPPIMAAN OPPIMINEN

edistää omaa ja yhteisönsä jatkuvaa oppimista ja osaamisen kehittymistä hyödyntäen eri alojen tietoa ja digitalisaation mahdollisuuksia.

TYÖELÄMÄSSÄ TOIMIMINEN

osaa kehittää ja johtaa työyhteisöään sekä uudistaa työelämää.

EETTISYYS

arvioi ja edistää ammattialan eettisten periaatteiden ja arvojen toteutumista työyhteisössä huomioiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet.

KESTÄVÄ KEHITYS

kehittää ja johtaa kestäviä ja vastuullisia toimintatapoja työssään sekä tukee kestävyysmuutosta työyhteisössään ja yhteiskunnassa.

KANSAINVÄLISYYS JA MONIKULTTUURISUUS

osaa kehittää ja johtaa monikulttuurisia ja kansainvälisiä toimintaympäristöjä ja verkostoja.

ENNAKOIVA KEHITTÄMINEN

osaa johtaa uusien, tulevaisuutta ennakoivien ratkaisujen kehittämistä ja tuottaa uutta tietoa erilaisia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä hyödyntäen

	Ammattikorkeakoulututkinto	Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Oppimaan oppiminen	<i>Valmistuva opiskelija tunnistaa osaamisensa ja oppimistapojensa vahvuuksia ja kehityskohteita sekä hyödyntää oppimisessaan yhteisöllisyyden ja digitalisaation mahdollisuuksia.</i> - arvioi ja kehittää osaamistaan ja oppimistapojaan erilaisissa oppimisympäristöissä. - osaa hankkia, kriittisesti arvioida sekä tarkoituksenmukaisesti soveltaa oman alansa kansallista ja kansainvälistä tietoperustaa ja käytäntöjä. - ottaa vastuuta myös ryhmän oppimisesta ja opitun jakamisesta.	<i>Valmistuva opiskelija edistää omaa ja yhteisönsä jatkuvaa oppimista ja osaamisen kehittymistä hyödyntäen eri alojen tietoa ja digitalisaation mahdollisuuksia.</i> - osaa monipuolisesti ja tavoitteellisesti arvioida ja kehittää asiantuntijuuttaan työuransa ja elämänsä eri vaiheissa. - osaa hankkia, kriittisesti arvioida ja tuottaa tietoa eri alojen näkökulmat huomioiden. - osaa kehittää ja johtaa yhteisön tavoitteellista, jatkuvaa oppimista.
Työelämässä toimiminen	<i>Valmistuva opiskelija omaa monipuoliset työelämävalmiudet ja osaa toimia alansa työyhteisöissä</i> - osaa toimia rakentavasti työyhteisössä ja edistää omaa ja työyhteisön hyvinvointia. - osaa toimia ammatillisesti työelämän viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. - hyödyntää teknologian ja digitalisaation tuomia mahdollisuuksia omassa työssään. - ymmärtää muuttuvan työelämän kompleksisuuden ja omaa resilienssiä muuttuvissa työelämän tilanteissa. - omaa valmiudet yrittäjämäiseen toimintatapaan.	<i>Valmistuva opiskelija osaa kehittää ja johtaa työyhteisöään sekä uudistaa työelämää</i> - osaa kehittää ja johtaa monialaisia tiimejä ja työyhteisöjä. - osaa kehittää työyhteisöjen viestintä- ja vuorovaikutuskulttuuria. - osaa kehittää ja johtaa työyhteisön kokonaisvaltaista hyvinvointia. - hyödyntää teknologian ja digitalisaation mahdollisuuksia kehittämisessä ja johtamisessa. - edistää työyhteisön resilienssiä.
Eettisyys	<i>Valmistuva opiskelija toimii ammattialan eettisten periaatteiden ja arvojen mukaisesti</i>	<i>Valmistuva opiskelija arvioi ja edistää ammattialan eettisten periaatteiden ja arvojen</i>

	<i>huomioiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet.</i> - kykenee vastaamaan omasta toiminnastaan ja sen seurauksista ja reflektomaan niitä alansa ammattieettisten periaatteiden ja arvojen mukaisesti. - ottaa toiset huomioon ja edistää tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta. - huomioi toiminnassaan moninaisuuden ja saavutettavuuden toteutumista. - ymmärtää hyvän tieteellisen käytännön periaatteet ja toimii niiden mukaisesti. - kykenee eettisiin arvoihin perustuvaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.	<i>toteutumista huomioiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden.</i> - kykenee edistämään eettisesti kestäväää toimintaa ja eettisen reflektion toteutumista erilaisissa toimintaympäristöissään. - edistää ammattieettisten periaatteiden ja arvojen toteutumista. - tekee ratkaisuja huomioiden yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset näkökulmat. - edistää moninaisuuden ja saavutettavuuden toteutumista. - toteuttaa hyvän tieteellisen käytännön periaatteita ja edistää niiden soveltamista työyhteisössään. - kykenee johtamaan yhteiskunnallisesti vaikuttavaa toimintaa eettisiin arvoihin perustuen.
Kestävä kehitys	<i>Valmistuva opiskelija tuntee kestävään kehityksen periaatteet, edistää niiden toteutumista sekä toimii vastuullisesti ammatilaisena ja yhteiskunnan jäsenenä.</i> - osaa käyttää omaan alaansa liittyvää tietoa kestävien ratkaisujen ja toimintamallien etsimiseen, käyttöönottamiseen ja vakiinnuttamiseen. - ymmärtää kestävyysasteita, niiden keskinäisiä riippuvuuksia sekä asioiden ja ongelmien monia näkökulmia.	<i>Valmistuva opiskelija kehittää ja johtaa kestäviä ja vastuullisia toimintatapoja työssään sekä edistää kestävyysmuutosta työyhteisössään ja yhteiskunnassa.</i> - osaa soveltaa kestävään kehityksen tietoa ja tulevaisuuskuvia kokonaisvaltaisesti kestävien ratkaisujen perustana. - osaa analysoida ja arvioida monialaisten kompleksisten ongelmien systemisiä riippuvuuksia ja ratkaisujen erilaisia ulottuvuuksia - kykenee johtamaan työyhteisössään kestävien ratkaisujen ja toimintamallien etsimistä, käyttöönottamista ja vakiinnuttamista.

Kansainväli- syys ja moni- kulttuurisuus	<i>Valmistuva opiskelija osaa toimia monikulttuuri- sissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä ja verkostoissa.</i> - tuntee oman kulttuuritaustansa vaikutuksia toimintaansa ja osaa kehittää monikulttuurisuutta huomioivia toimintatapoja työyhteisössään. - osaa seurata ja hyödyntää oman alansa kansainvälistä kehitystä työssään. - kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään.	<i>Valmistuva opiskelija osaa kehittää ja johtaa monikulttuurisia ja kansainvälisiä toimintaympäristöjä ja verkostoja.</i> - osaa kehittää monikulttuurisuutta huomioivia toimintatapoja työyhteisössään. - osaa ennakoida globaalin kehityksen ja ilmiöiden vaikutuksia sekä mahdollisuuksia. - kykenee kansainväliseen vuorovaikutukseen, viestintään ja toiminnan kehittämiseen omalla alallaan.
Ennakoiva kehittäminen	<i>Valmistuva opiskelija osaa kehittää oman alan tulevaisuutta ennakoivia ratkaisuja soveltaen olemassa olevaa tietoa sekä tutkimus- ja kehittämismenetelmiä.</i> – ratkaisee ongelmatilanteita luovasti ja uudistaa toimintatapoja yhdessä muiden kanssa. – osaa työskennellä projekteissa yhteistyössä eri alojen toimijoiden kanssa. – osaa soveltaa kehittämisessä alan olemassa olevaa tietoa ja hyödyntää tutkimus- ja kehittämismenetelmiä. – osaa etsiä asiakaslähtöisiä, kestäviä ja taloudellisesti kannattavia ratkaisuja oman alansa tulevaisuutta ennakoiden.	<i>Valmistuva opiskelija osaa johtaa uusien, tulevaisuutta ennakoivien ratkaisujen kehittämistä ja tuottaa uutta tietoa erilaisia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä hyödyntäen.</i> – tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista. - osaa toteuttaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeita sekä soveltaa erilaisia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä. - osaa kehittää uusia asiakaslähtöisiä, kestäviä ja taloudellisesti kannattavia ratkaisuja tulevaisuutta ennakoiden. - osaa analysoida nykytilannetta ja ennakoida oman alan tulevaisuutta ja toimintaympäristön muutoksia.

Eurooppalainen tutkintojen ja osaamisen viitekehys

[European Qualifications Framework \(EQF\)](#)

Bolognan prosessin tavoitteena on ollut eurooppalaisen korkeakoulutusalueen muodostaminen. Yhteisen korkeakoulutusalueen avulla on pyritty lisäämään eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maanosiin verrattuna. Tavoitteena on mahdollistaa jäsenmaiden korkeakoulujen koulutuksen ja opetussuunnitelmien yhteneväisyys niin, että osaamistasojen vertailtavuus helpottuu ja opiskelijoiden sekä työntekijöiden liikkuminen maasta toiseen saadaan joustavaksi. Lisäksi opiskelijoiden osaamisen tunnistaminen selkiintyy eikä heidän tarvitse toistaa aiemmin oppimaansa opiskelupaikan vaihtuessa.

Eurooppalainen tutkintojen viitekehys (EQF) on oppimistuloksiin ja osaamiseen perustuva yhteinen eurooppalainen viitejärjestelmä, jonka avulla eri maiden kansallisia tutkintojärjestelmiä ja tutkintojen viitekehyskiä kytketään toisiinsa. Viitekehys kattaa EQF:n kahdeksan (8) tasoa kattavat kaikenlaiset ja -tasoiset eurooppalaiset tutkinnot perustasosta edistyneeseen tasoon. Lisäksi viitekehykseen sisältyvät perus- ja jatkokoulutuksessa hankitut tutkinnot. Kunkin tason pitäisi periaatteessa olla saavutettavissa erilaisten koulutus- ja uravalintojen kautta.

Eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä (EQF) viitetasot perustuvat oppimistuloksiin, jotka kuvaavat tietoina (knowledge), taitoina (skills) ja pätevyysnä (competences). Kukin kahdeksasta tasosta on määritelty kuvailemalla oppimistulokset, jotka olennaisesti liittyvät kyseisen tason tutkintoihin missä tahansa tutkintojärjestelmässä (liite 1.). EQF:ssä keskitytään siihen, mitä tietyn tutkinnon suorittanut henkilö tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään oppimisprosessin päätteeksi. Suosituksen mukaan painopisteen siirtäminen oppimistuloksiin mahdollistaa Euroopan koulutusjärjestelmien erojen huomioimisen, koska ainoastaan panostuksiin (esimerkiksi opiskelun kesto) perustuva vertailu on vaikeaa.

EQF voi auttaa yksittäisiä ihmisiä, joilla on runsaasti työelämässä tai muussa toiminnassa hankittua kokemusta, helpottamalla epävirallisen ja virallisen oppimisen tunnustamista. Painopisteen asettaminen oppimistuloksiin auttaa arvioimaan, vastaavatko hankitut oppimistulokset sisällöltään ja merkitykseltään virallisia tutkintoja.

EQF perustettiin vuonna 2008 ja sitä tarkistettiin vuonna 2017. EQF:ssä ovat EU-maiden lisäksi mukana Euroopan talousalueeseen kuuluvat Islanti, Liechtenstein ja Norja, EU:n ehdokasmaat Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia ja Turkki, EU:n mahdolliset ehdokasmaat Bosnia ja Hertsegovina ja Kosovo sekä Sveitsi.

EQF on yhteensopiva eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tutkintojen viitekehysten (QF-EHEA) ja sen syklien kuvausten kanssa. Tässä viitekehyksestä sovittiin koulutuksesta vastaavien ministereiden kokouksessa hallitusten välisen Bolognan prosessin yhteydessä vuonna 2005.

[The framework of qualifications for the European Higher Education Area.](#)

Kansallinen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys

[Finnish National Framework for Qualifications and Other Competence Modules \(FiNQF\)](#)

Suomen tutkintojen viitekehys kuvaa kansalliseen koulutusjärjestelmäämme kuuluvat tutkinnot, oppimäärät ja muut laajat osaamiskokonaisuudet. Viitekehys kattaa muun muassa yleissivistävän koulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen.

Tutkinnot, oppimäärät ja muut laajat osaamiskokonaisuudet on sijoitettu kahdeksalle tasolle niiden edellyttämän osaamisen perusteella. Kunkin tason tuottama osaaminen on määritelty valtioneuvoston asetuksessa, ja kuvaukset vastaavat eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten vaativuustasoja. Ammattikorkeakoulututkinnot on sijoitettu tasolle 6 ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot tasolle 7 (liite 1).

Kansallisen viitekehysten tarkoituksena on

- lisätä tutkintojen kansallista ja kansainvälistä läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta
- parantaa tutkintojärjestelmän toimivuutta ja selkeyttä
- helpottaa koulutusjärjestelmässä liikkumista
- yhtenäistää ja lisätä aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista
- konkretisoida elinikäisen oppimisen periaatetta ja korostaa oppimislähtöisyyttä ja oppimistuloksia korostavaa näkökulmaa koulutuksessa.

Samalle tasolle sijoittuvissa tutkinnoissa tai osaamiskokonaisuuksissa voivat painottua osaamisen eri ulottuvuudet. Koulutuksen järjestäjät merkitsevät opiskelijalle annettavaan tutkintotodistukseen, todistukseen tai tutkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettuun liitteeseen tiedon siitä, mille tasolle tutkinto, oppimäärä tai muu osaamiskokonaisuus sijoittuu kansallisessa ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Suomen tutkintojen viitekehys perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseen eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten (European Qualifications Framework, EQF) perustamisesta elinikäisen oppimisen edistämiseksi. Suomen tutkintojen viitekehys on myös yhdenmukainen eurooppalaisen korkeakoulututkintojen viitekehysten (European Higher Education Area (EHEA) qualifications framework) kanssa.

Kansallisesta tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä säädetään laissa (93/2017) ja valtioneuvoston asetuksessa (120/2017).

Liite 1

Kansallinen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys

Eurooppalainen tutkintojen viitekehys

Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tutkintojen viitekehys

OSAAMISTASOKUVAUKSET

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/tutkintojen_viitekehysten_osaamistasokuvaukset-fi-sv-en.pdf

TASO 6

Ammattikorkeakoulututkinto ja alempi korkeakoulututkinto

Kansallinen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys	Eurooppalainen tutkintojen viitekehys
- Hallitsee laaja-alaiset ja edistyneet oman alansa tiedot, joihin liittyy teorioiden, keskeisten käsitteiden, menetelmien ja periaatteiden kriittinen ymmärtäminen ja arvioiminen. - Ymmärtää ammatillisten tehtäväalueiden ja/tai tieteenalojen kattavuuden ja rajat. - Hallitsee edistyneet kognitiiviset ja käytännön taidot, jotka osoittavat asioiden hallintaa, kykyä soveltaa ja kykyä luoviin ratkaisuihin ja toteutuksiin, joita vaaditaan erikoistuneella ammatti-, tieteen- tai taiteen alalla monimutkaisten tai ennakoimattomien ongelmien ratkaisemiseksi. - Työskentelee itsenäisesti alan asiantuntija-tehtävissä ja kansainvälisessä yhteistyössä tai toimii yrittäjänä. - Johtaa monimutkaisia ammatillisia toimia tai hankkeita. Kykenee päätöksentekoon ennakoimattomissa toimintaympäristöissä. - Vastaa oman osaamisensa arvioinnin ja kehittämisen lisäksi yksittäisten henkilöiden ja ryhmien kehityksestä. Valmius elinikäiseen oppimiseen. - Toimii erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisössä sekä muissa ryhmissä ja	- Edistyneet työ- tai opintoalan tiedot, joihin liittyy teorioiden ja periaatteiden kriittinen ymmärtäminen - Edistyneet taidot, jotka osoittavat asioiden hallintaa ja kykyä innovaatioihin ja joita vaaditaan erikoistuneella työ- tai opintoalalla monimutkaisten tai ennakoimattomien ongelmien ratkaisemiseen - Monimutkaisten teknisten tai ammatillisten toimien tai hankkeiden johtaminen ja vastuun ottaminen päätöksenteosta ennakoimattomissa työ- tai opintoympäristöissä - Vastuun ottaminen yksittäisten henkilöiden ja ryhmien ammatillisesta kehityksestä
	Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tutkintojen viitekehys
	Ensimmäisen syklin tutkinto myönnetään opiskelijalle, joka - on osoittanut, että hänellä on toisen asteen yleissivistävään koulutukseen perustuvalla opintoalalla tiedot ja ymmärtämys, jotka perustuvat pääosin syventävää tietoa tarjoaviin oppikirjoihin mutta jossain määrin myös alan uusimpaan tutkimukseen

verkostoissa huomioiden yhteisölliset ja eettiset näkökulmat. - Viestii hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle äidinkielellään. - Viestii ja on vuorovaikutuksessa toisella kotimaisella kielellä sekä kykenee kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen omalla alallaan ainakin yhdellä vieraalla kielellä.	- osaa soveltaa tietojaan ja ymmärtämystään asiantuntevasti ja jonka osaamiselle on leimallista perusteltu ja pitävä argumentointi ja ongelmanratkaisu oman alan kysymyksissä - osaa kerätä ja tulkita (lähinnä oman alansa) relevanttia tietoa ja tehdä päätelmiä sekä pohtia niiden yhteiskunnallisia, tieteellisiä tai eettisiä näkökohtia - osaa välittää tietoja, ideoita, ongelmia ja ratkaisuja sekä asiantuntijoille että maallikoille - on hankkinut valmiudet suhteellisen itsenäisiin jatko-opintoihin.
--	---

TASO 7

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja ylempi korkeakoulututkinto

Kansallinen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys	Eurooppalainen tutkintojen viitekehys
- Hallitsee laaja-alaiset ja pitkälle erikoistuneet oman alansa erityisosaamista vastaavat käsitteet, menetelmät ja tiedot, joita käytetään itsenäisen ajattelun ja/tai tutkimuksen perustana. - Ymmärtää oman ja muiden alojen rajapintojen tietoihin liittyviä kysymyksiä ja tarkastelee niitä ja uutta tietoa kriittisesti. - Ratkaisee vaativia ongelmia myös luovin toteutuksin tutkimus- ja/tai innovaatiotoiminnassa, jossa kehitetään uusia tietoja ja menetelyjä sekä sovelletaan ja yhdistetään eri alojen tietoja. - Työskentelee itsenäisesti alan vaativissa asiantuntijatehtävissä ja kansainvälisessä yhteistyössä tai toimii yrittäjänä. - Johtaa ja kehittää monimutkaisia, ennakoimattomia ja uusia strategisia lähestymistapoja. - Johtaa asioita ja/tai ihmisiä.	- Pitkälle erikoistuneet, osittain työ- tai opintoalan huippuosaamista vastaavat tiedot, joita käytetään itsenäisen ajattelun ja/tai tutkimuksen perustana - Alan ja eri alojen välisten rajapintojen tietoihin liittyvien kysymysten kriittinen ymmärtäminen - Erikoistuneet ongelmanratkaisutaidot, joita vaaditaan tutkimus- ja/tai innovaatiotoiminnassa uusien tietojen ja menettelyjen kehittämiseen ja eri alojen tietojen yhdistämiseen - Monimutkaisten, ennakoimattomien ja uusien strategioiden vaativien työ- tai opintoympäristöjen johtaminen ja muuttaminen - Vastuun ottaminen ammattialan tietojen ja käytäntöjen kartuttamisesta ja/tai ryhmien strategisen suorituksen arvioinnista.
	Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tutkintojen viitekehys

- Arvioi yksittäisten henkilöiden ja ryhmien toimintaa. Kartuttaa oman alansa tietoja ja käytäntöjä ja/tai vastaa muiden kehittämisestä. - Valmius elinikäiseen oppimiseen. - Toimii erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisössä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa huomioiden yhteisölliset ja eettiset näkökulmat. - Viestii hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle äidinkielellään. - Viestii ja on vuorovaikutuksessa toisella kotimaisella kielellä sekä kykenee vaatimaan kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen omalla alallaan ainakin yhdellä vieraalla kielellä.	Toisen syklin tutkinto myönnetään opiskelijalle, joka - on osoittanut, että hänellä on ensimmäisen syklin tutkinnon tason ylittävät tai sitä täydentävät tiedot ja ymmärtämys, jotka mahdollistavat omintakeisten ideoiden kehittelyn ja/tai soveltamisen lähinnä tutkimustoiminnassa - osaa soveltaa tietojaan ja ymmärtämystään sekä ongelmanratkaisukykyään sekä uusissa että vieraissa opintoalaansa liittyvissä laajoissa (tai monialaisissa) yhteyksissä - osaa yhdistellä ja käsitellä monisyistä tietoa ja tehdä päätelmiä rajallisten tai epätäydellisten tietojen perusteella sekä punnita tietojensa ja päätelmiensä soveltamiseen liittyviä yhteiskunnallisia ja eettisiä vastuita - osaa kommunikoida päätelmänsä ja niiden taustalla olevan tiedon ja järkeilyn asiantuntijoille ja maallikoille selkeästi ja yksiselitteisesti - on hankkinut valmiudet pääsääntöisesti itseohjautuvaan ja itsenäiseen jatko-opiskeluun.
---	--

SUOSITUS AMMATTIKORKEAKOULUJEN YHTEISISTÄ KOMPETENSSEISTA JA NIIDEN SOVELTAMISESTA

2022

